

Oponentský posudek bakalářské práce **Jan Brva** **Typologie pravidelných uživatelů marihuany podle míry kontroly**

Cíl, zvolená metodologie a obsah práce

Téma práce spadá do oblasti zkoumání drogové závislosti tzv. lehkých drog. V práci jde o téma pravidelného a kontrolovaného užívání *marihuany* s cílem přispět k typologii jejích uživatelů. Autor se zaměřuje na vzorce užívání, které si pravidelní uživatelé marihuany udržují a způsoby kontroly této konzumace se zřetelem na otázky minimalizace rizik a negativních následků konzumace pro jejich život. Autor chce také nastínit kritéria pro odlišení uživatelů, kteří zvládají management užívání od těch, kteří to nezvládají.

Vlastní práce vychází ze sekundární analýzy dat získaných z šetření prováděných v rámci výuky kvalitativních praktik (LS 2008/09) na téma kontrolované užívání marihuany. V těchto praktikách byla data získána metodou polostrukturovaných rozhovorů – celkem 14 rozhovorů s participanty. Ve všech případech šlo o příslušníky tzv. skryté populace uživatelů drog, kteří nevykazují žádné zdravotní a sociální problémy a nevyžadují formální pomoc. Na základě těchto rozhovorů pak autor s použitím programu ATLAS vytváří typologii uživatelů podle míry kontroly na základě paradigmatického modelu vztahů.

Práce je rozdělena do několika částí. V první teoretické část autor zmiňuje teorie, vztahující se k tématu práce a diskutuje teoretické koncepty kontrolovaného užívání marihuany. Uvádí také novou typologii uživatelů drog Miovskeho a kol. a Henningfieldovo srovnání závislostí na různých drogách včetně marihuany. (S tímto srovnáním ale autor dále významněji nepracuje, ačkoliv by se např. možná hodilo srovnat používání marihuany např. s používáním kofeinu.)

V analytické části práce autor nejprve rozebírá výběrový soubor a různé (možné) průběhy kariér užívání konopných drog. Poté se zaměřuje na frekvenci, množství a rituály užívání marihuany a rozebírá situace (kontexty), ve kterých dochází k její konzumaci. Dále si všímá intervenčního vlivu sociálního okolí a role partnerství či rodiny. Jako důležitý zkoumá i vliv dostupnosti drogy. Dále hledá pravidla užívání drogy a zajímá se o jejich dodržování či regulační principy používání.

Autorem zvolený paradigmatický model umožňuje rozdělit uživatele celkem do čtyř skupin podle intenzity a délky užívání drogy: nízká-krátké, nízká-dlouhé, vysoká-krátké a vysoká-dlouhé. Na základě provedené analýzy autor pak v použitém výzkumném vzorku identifikoval jen dvě skupiny uživatelů - „nízká-krátké“ a „vysoká-dlouhé“ a rozebral jejich vzorce užívání a způsob kontroly.

V závěru autor nejprve specifikuje *užívání marihuany s nízkou frekvencí a krátkou dobou užívání*. Vlastní analýzy jej vedou k potvrzení v teoretické části uváděného poznání, že výskyt závislostí je ojedinělý. Autor ukazuje, že droga je konzumována především při společenských příležitostech a její užívání je plně pod kontrolou v ostře vymezených situacích. Konzument její užívání plně zvládá a míra výskytu závislosti je velmi nízká.

Naproti tomu v případě *užívání marihuany s vysokou frekvencí a dlouhým trváním* lze, jak uvádí autor, potvrdit i druhý teoretický předpoklad (vycházejí stejně jako u prvního případu z výše uvedené práce Miovskeho a kol.) o vyšší míře výskytu závislosti u této skupiny. Dlouhodobý uživatel se většinou více pohybuje v subkultuře uživatelů marihuany a je tak vystaven možným skupinovým sankcím. Jedním z předpokladů možnosti regulace užívání drogy na více či méně stabilní a zvládnutelné úrovni je dostatečná dostupnost drogy, která usnadňuje dodržování regulačních pravidel a tím minimalizaci možných rizik.

Připomínky a nedostatky

Analytická část práce je zpracována velmi nepřehledně a její značnou část tvoří přepisy částí rozhovorů. U všech rozebíraných faktorů ovlivňujících vzorce užívání drogy (kap. 3.4 – 3.7) chybí jakákoliv „sumarizace“ poznatku, propojujících či oddělujících jednotlivé uživatele z hlediska příslušného faktoru či vlivu. Některé formulace „hodnotící“ citované části rozhovorů

jen jinak zopakují, to co již bylo řečeno a nepřináší nic nového. Celkově není zřetelné, jak ke svým závěrům existence jen dvou druhů kariér, které odhalil ve vzorku uživatelů, autor dospěl. Konkrétní paradigmatický model, který autor použil je uveden v samém závěru práce, ačkoliv by patřil spíše do části teoretické, jestliže výsledkem práce bylo ukázat, že ve vzorku se vyskytuje jen několik (dva) z typů (teoreticky) možných kariér. Formulace závěrů a pozorování je často velmi „volná“ a není jasné, jak je autor odvodil ze získaných dat. V resumé se např. tvrdí, že byl odhalen společenský typ, domácí typ a venkovní typ pravidelného uživatele marihuany. Na základě čeho takové typy uživatele existují, v práci chybí.

Závěr

Bakalářská práce Jana Ervy splňuje požadavky, kladené na bakalářské práce. Doporučuji ji k obhajobě a hodnotím jako **dobrou**.

Oponent Michal Kotík

V Praze dne 21. ledna. 2010